

ta conditione, quam conditionalia non esse, et ideo propter rem incertam non est neganda res longe certior; quanta vero sit illa connexio, mox declarabo. Ad secundum confirmationem nego sequelam; et ad probationem dico, regulam illam non recte in praesenti applicari, quia dispensatio voti conditionalis, data ante impletam conditionem, non refertur proprie ad tempus futurum, in quo esset implenda conditio, sed statim habet suum effectum, tollendo votum, et ad hunc effectum tempus illud habile est et opportunum, quia votum nondum perfecte obligat; votum autem, semel ablatum, semper manet ablatum, et ita consequenter fit ut, licet postea impleatur conditio, jam votum non obliget. Inde vero non fit ut dispensatio referatur ad tempus inhabile, sed fit potius ut præveniat illud tempus, et faciat ut jam in illo non sit necessaria dispensatio. Ad tertiam confirmationem negatur etiam consequentia: nam votum impuberis fuit imperfectum ex imperfecta ratione et voluntate voventis, quæ imperfectio non purgatur ex solo tractu temporis sine nova confirmatione. Hic autem non fuit imperfectio in deliberatione voventis, sed solum in suspensione consensus per conditionem, quæ imperfectio purgatur conditione impleta.

CAPUT XXIII.

AN VOTA PÆNALIA IN MATERIIS VOTORUM RESERVATORUM RESERVATA SINT?

1. *Vota pœnalia ante culpam non sunt reservata.* — Duo etiam status sunt in his votis distinguendi: unus ante culpam, aliis post illam commissam, et ita etiam hic duo dubia occurunt. Primum est, an vota pœnalia ante commissam culpam sint reservata, vel possint tolli per Episcopum, et alios habentes generalem facultatem. In quo breviter dicendum est, talia vota pro illo statu non esse reservata. Probatur a fortiori, quia illa vota ultra propriam imperfectionem, quam habent ut pœnalia sunt, habent generalem suspensio nem conditionalium: nam revera conditionalia sunt; ergo si alia vota conditionalia non sunt reservata, non impleta conditione, multo minus ista. Et ita in hac assertione conve riunt fere omnes Doctores allegati, et statim referendi. Solus Navar., in Summ., cap. 43, num. 43, et cons. 45, de Voto, distinguit inter votum pœnale purum, seu simplex (quod unum tantum est, utique de pœna, si commit-

tatur culpā, et non fit speciale votum de non committenda tali culpa), et inter votum pœnale, quod duo includit, unum non ludendi, verbi gratia, aliud eundi Hierosolymam, si id commiserim. De hoc ergo posteriori concedit, posse dispensari ante commissam culpam quasi in radice, scilicet tollendo votum de non ludendo, quia illud non est reservatum, et illo ablato, tollitur aliud. Quia, licet ille possea ludat, non peccat contra votum, et consequenter non incurrit pœnam alterius voti, et ita subtrahitur illius voti materia, et sic tollitur, licet non dispensemur. De priori autem voto negat posse tolli, nisi per Papam, etiam ante commissam culpam, quia est unum, cuius materia est reservata.

2. *Excluditur sententia Navarri.* — Hæc vero sententia quoad hoc posterius membrum, in quo dissentit a nobis, rejicitur ex dictis capite præcedenti, in primo dubio, quia Navarrus solum in hoc fundatur, quod votum conditionatum, etiam ante conditionem impletam, reservatum est, cuius contrarium definivimus et ostendimus, ideoque hæc sententia quoad hanc partem procedit ex falso fundamento. Et præterea adverto, hoc votum etiam interdum posse esse tale, ut per solam dispensationem circa antecedens tollatur consequens, etiam per Episcopum. Ut si quis voeat in hunc modum: Promitto ire Compostellam si fregero Quadragesimale jejunium; nam si Episcopus dispensem cum illo in jejunio, licet non jejunet, non tenebitur voto, quia cessat ratio peccati in non jejunando, quod erat fundamentum voti; et ita si cætera sint paria, est eadem ratio in utroque voto.

3. *Duplex advertendum.* — Unde ulterius in præcipi puncto occurruunt duo notanda. Unum est, etiam in illo voto esse dispensabile posterius votum, non reservato primo, et hanc dispensationem non esse reservatam, sed posse concedi ab Episcopo. Probatur prior pars: quia cum sint duo vota, primum de se est separabile a posteriori; ergo e converso potest per commutationem tolli posterius, relicto primo. Ut in dicto casu potest non tolli votum de non ludendo, et tolli pœna talis peregrinationis, mutando illam in aliam peregrinationem, vel in alia opera pia, quæ statim fiant etiam ante incursum culpam. Quod autem hoc fieri possit ordinaria potestate, probatur, quia illa non est dispensatio in voto absoluto Compostellano, sed ad summum in conditionato, et eo tempore quo nondum est contracta obligatio, sed est suspensa respectu talis pœnae.

CAP. XXIII. AN VOTA PÆNALIA IN MATERIIS VOTORUM, ETC.

4161

ad vota reservata maneat quoad illam reservatum. — *Prima objectio.* — Aliud dubium est, an votum pœnale, in quo pœna est materia pertinens ad vota reservata, maneat quoad illam reservatum post commissam culpam. Certum est enim eum, qui vovit Hierosolymam peregrinari si occidat inimicum, post factum homicide teneri simpliciter et absolute ad peregrinandum illuc ex voto; difficultas ergo est, an illud votum maneat reservatum. Multi enim et graves auctores affirmant, Soto supra, et tract. de Juramento, 1 part., cap. 9; Cord., Covar. et Guttier., ubi supra; Em. Rod., in Bulla Cruciatæ, § 9, n. 124; Azor supra, et cap. 10, q. 3; et esse veriorem opinionem dicit Graffis, libro secundo Decis., cap. 28; esse vero tutiorem, licet contraria probabilis sit, dicit Angles, quæst. de Voto, art. 8, difficult. 40. Fundamentum est, quia jam illud votum non est conditionatum, sed absolutum, et ita in illo urgent omnes rationes, quæ de voto conditionato post impletam conditionem diximus: quia vix potest specialis ratio in pœnali voto assignari, quæ efficax sit. Et quia in hoc solo consistit vis hujus fundamenti, examinando fundamentum sequentis sententiae, melius expendetur.

6. *Secunda sententia.* — Secunda ergo sententia dicit, hæc vota non esse reservata, etiam post impletam conditionem. Tenet Aragon. supra, et dicit hanc opinionem jam esse communem. Henr., lib. 7 de Indul., cap. 30, n. 6, ubi dicit esse communem praxim, et refert plures viros doctos, qui scripta sua typis non mandarunt. Tenet etiam Medin., in Summ., lib. 1, cap. 14, § 6; Vivald. late, d. cap. 14, a n. 43 usque ad 57; Ludov. Lop., 1 part., c. 44, et 2 part., capite nono, de Clavib., circa finem; et Em. Rod., mutans sententiam libri Quest. Regular., q. 63, art. 7; Sanc. supra, n. 8, referens alios. Et fere etiam omnes prioris opinionis auctores fatentur hanc esse probabilem, et in praxi securam. Et ideo durum esset huic opinioni contradicere, et difficilius consuetudini resistere, licet non minus difficile sit solida ratione hanc sententiam persuadere. Prima esse solet, quia hoc votum a principio fuit conditionatum, et imperfecte voluntarium, et semper trahit secum illam imperfectionem. Confirmat hoc Vivald. a simili, quia, licet rebaptizatio sit casus reservatus, vel sufficiens ad censuram, si tamen rebaptizet quis sub conditione, non incurrit censuram, nec est casus reservatus. Confirmatur secundo, quia hæc vota pœnalia sunt valde or-

3. *An volum pœnale de materia pertinentem*

dinaria, præsentim in juvenibus; casus autem qui frequenter accidunt, committuntur Episcopis, ut ex materia de legibus constat, et prosequitur Cordub., in libr. 4 Quæstion., q. 44.

7. Sed hæc parum urgent; nam prima ratio procedit generaliter de voto conditionato, et non assignat particularem rationem in his pœnalis, et ideo vel supponit falsum fundamentum, vel non declarat quam particularem imperfectionem habeant hæc vota, quæ sufficiat ut non censeantur reservata post impletam conditionem; nam pro illo tempore revera sunt satis perfecte voluntaria, quia sunt facta cum deliberatione integra et sufficiente ad peccatum mortale, et posita conditione, sunt absoluta. Prima etiam confirmatio non est ad rem, quia in casu rebaptizandi conditio adjecta non est de futuro, sed de præsenti, et talis est, ut excludat voluntatem simpliciter rebaptizandi. Nam conditio esse debet, Si non es baptizatus, baptizo te. Et tunc si subsistit conditio, non fit baptismus; et si non subsistit, non fit rebaptizatio, et ita conditio semper excusat rebaptizationem simpliciter. Secus vero esset si apponneretur conditio cum qua posset esse rebaptizatio, ut, Baptizo te, si post baptismum peccasti; nam tunc subsistente conditione, esset rebaptizatio, et incurrit censura, etc. Non potest autem baptismus dari sub conditione de futuro, et ideo non potest casus ille in exemplum trahi. Secunda vero confirmatio continet aliquam congruentiam, sed non per se sufficientem, alias probaret de omnibus votis religionis aut peregrinationis factis ex timore naufragii, vel periculi ægritudinis, vel ex indiscreto fervore, vel alia simili causa; nam talia vota etiam sunt valde ordinaria et frequentia; illa ergo ratio non sufficit, ut explicabimus generalius capite sequenti.

8. *Ratio fundamentalis.*— Unica ergo ratio fundamentalis hujus sententiae est, quia in voto pœnali votens non intendit directe et per se id quod votet in pœnam, ut religionem vel peregrinationem, neque illud promittit per se intendens cultum Dei, sed potius affectat vitare talem rem ut molestam et pœnalem, et ideo illam promittit sub tali conditione, ut ex affectu vitandi pœnam cogatur vitare culpm; ergo qui sic votet, non vult religionem, nisi valde materialiter et imperfecte; ergo nunquam potest voto illud esse voto simpliciter religionis, etiam conditione impleta. Patet consequentia, quia voto religionis

simpliciter dictum significat illud, quod factum est ex affectu religionis; ergo non est verisimile voluisse Papam reservare vota simili modo facta, in quocumque statu inveniantur. Et ita constituitur differentia inter hæc vota, et alia conditionata; nam hæc non excluduntur a numero votorum reservatorum propter imperfectionem consensus conditionati, hæc enim non sufficit post impletam conditionem, sed propter imperfectum modum vovendi tam materiam, potius ex repugnantia ad illam quam ex affectu.

9. *Objectio.*— Contra hanc vero rationem objici potest primo, quia si eset solida, probaret etiam votum factum sub tali conditione de præsenti aut de præterito, non esse reservatum; consequens est falsum, et a nemine admittitur; ergo. Declaratur sequela, si quis, dubitans an in tali actu peccaverit mortaliter, ita voveat. Si in hoc peccavi mortaliter, in vindictam talis peccati vovo peregrinari, etc.; tunc ergo votens non promittit ex affectu ad religionem, sed potius, quia est sibi onerosa et pœnalis, illam promittit in odium peccati; ergo quoad hoc habet tale voto eamdem imperfectionem, quam simile votum pœnale de futuro; ergo si illa ratio sufficit in hoc voto, ut non sit reservatum impleta conditione, etiam si conditio sit præterita, sufficiet. Patet consequentia, quia affectus ad religionem est idem, et diversitas in conditione non refert, quia (ut ostensum est) conditio de futuro, postquam impletur, æquivaleret conditioni de præsenti, vel de præterito. Quare differentia inter hæc vota, quæ ex conditione de præsenti vel futuro solet assignari, per se non est sufficiens. Nihilominus tamen potest considerari aliqua differentia ex parte affectus voventis; nam quando jam supponitur peccatum factum, voluntas peregrinationis vel religionis, etiam si sit in pœnam, est absoluta ex solo affectu voventis, solumque videtur ori ex dolore peccati jam commissi, quod non repugnat perfectioni voti; sic enim frequenter peccatores vovent religionem, ut possint pœnitentiam agere de peccatis, et alia, quæ sunt perfecta vota et reservata. At vero quando conditio est de futuro, quia nondum supponitur culpa, quæ est causa pœnae, ideo promissio religionis a principio fuit cum affectu, imo ex affectu fugiendi illam, ut ita etiam vitetur peccatum, et in hac parte voto illud, ut est religionis, valde diminutum est, sub ea ratione.

10. *Secunda objectio.*— Sed objicitur se-

cundo, quia in illo voto aut consideratur imperfectum motivum vovendi, aut repugnantia voluntatis et affectus ad religionem, quæ in sic voente supponitur; neutra autem sufficit ut tale voto non sit reservatum; ergo. Probatur minor, quia motivum illud continendi se a tali voto metu obligationis ad religionem, non est malum, licet non sit omnino perfectum, et ita parum refert ad reservationem, ut supra dixi. Eo vel maxime quod tale motivum pertinet ad causam impulsivam (ut vocant), seu applicationem voluntatis ad vovendum; hæc autem potest esse longe imperfectior in votis reservatis: ut si quis voveat religiosus fieri, quia honores vel commodum aliquod amisit, vel ad vitandas inimicitias, vel aliquod vita periculum. Talia enim vota si fiant cum absoluta voluntate se obligandi, valida sunt et reservata; ergo illa imperfectio ex parte motivi non sufficit ad impedientiam reservationem in voto conditionato pro statu impleta conditionis; nam pro illo jam est consummata et perfecta voluntas se obligandi, licet motivum impellens ad illam voluntatem fuerit cohiberi a peccato. Altera pars de repugnantia affectus patet, quia etiam in votis absolutis simul cum tali motivo potest intervenire similis repugnantia: sæpe enim is, qui nollet fieri religiosus, et cui displaceat religio, vovet illam absolute ad vitandam mortem, vel ad consequendos honores, et tamen voto est reservatum, et ita solum relinquuntur differentia in ratione conditionati et absoluti, quæ cessat impleta conditione, ut dixi. Confirmatur, quia alias posset quis dicere, omne voto castitatis, vel simile, quod a principio fuit factum cum involuntario mixto, et sine affectu totali ad religionem, non esse reservatum, sed dispensabile ab Episcopo, quod non videtur admittendum, ut sequenti capite dicam.

11. *Solvitur objectio, et assignatur differentia in modo repugnantiae.*— *Vera ratio assignatur.*— Objectio sine dubio est difficilis, et, speculative loquendo, videtur satis probabiliter concludere: nihilominus tamen potest aliqua differentia ratio reddi, non quidem in motivo applicante voluntatem, sed in modo repugnantiae. Unde ingenue fateor imperfectiorem in motivo applicante voluntatem ad vovendum, non satis esse ut voto non sit reservatum, si alias materia reservata sit. Item fateor non satis esse quod voto sit cum illa repugnantia, quæ provenit ex admixtione involuntarii secundum quid; utrumque enim

convincit ratio facta. Dico ergo, rationem consistere in hoc, quod voto, quando est pœnale de futuro, fit cum affectu et deliberatione cavendi illud ipsum quod sub conditione vovetur, et cum proposito et animo vitandi absolutam obligationem ejus, quod in aliis votis omnibus non invenitur. Nam si sint absoluta, etiam pœnalia, pro culpa jam commissa fiunt, cum absoluta voluntate se obligandi ad religionem, castitatem, vel peregrinationem, et cum deliberato animo id præstandi, etiamsi cum repugnantia et nolleitate (ut sic dicam), seu simplici displicantia: in voto autem conditionali pœnali intercedit animus omnino cavendi absolutam obligationem; imo intrinsece videtur hoc includi in tali voto ex natura ejus, quod proprium est illius, et nullis aliis, vel absolutis, vel conditionatis non pœnalis convenit. Et ideo illud nunquam censetur voto simpliciter talis rei, sicut censentur alia, tametsi aliquo modo involuntaria fuerint, et hinc fit ut alia reservata sint, vel statim ac fiunt, si sint absoluta, vel impleta conditione, si sub illa fiant; pœnale autem minime.

12. *Instantia.*— *Solvitur.*— Dices: licet ille, cum vovit, habuerit animum, nihilominus, cum postea peccat, eo ipso simpliciter vult se obligare ad pœnam, non obstante repugnantia et displicantia illius. Respondeo, ex vi talis peccati non habere voventem illam voluntatem formalem. Imo peccare potest, nihil cogitans de voto, vel, licet cogitat, potest peccare spe dispensationis, vel potest non renovare voluntatem obligationis, sed permittere obligationem, quæ necessitate quadam supervenit ex vi prioris voti; est ergo tantum quædam voluntas permissiva, et sæpe tantum interpretativa, quæ non sufficit ut voto illud dicatur simpliciter tale, et ob eam rem interpretari possimus, fuisse intentionem Pontificis reservare illud. Hoc ergo modo illa opinio probabili ratione defenditur; fortius autem et certius practice defenditur ex probabilitate quam ab auctoritate habet, et maxime a consuetudine; nam sicut hæc reservatio maxime nititur in consuetudine, ita eadem consuetudo illam interpretata est. Unde cum id fiat, vidente et tacente Pontifice, illam approbare videtur.

13. *De dupli pœna peccati, et differentia inter utramque.*— *Duobus modis voto pœnale fieri posse.*— Nihilominus tamen occurrit addenda moderatio quædam, quæ fundamental habet in ratione facta, prout a nobis explicata est. Duplex enim est pœna peccati;

una, vindicativa, et alia medicinalis, ut ex materia de confessione constat; his enim duobus modis potest confessor poenitentiam imponere, estque inter illas poenas latum disserimen; nam medicinalis majoris necessitatis est, et non excusat propter indulgentias, nec facile mutari potest. Dico ergo, his duobus modis posse fieri votum poenale, et omnia dicta maxime procedere de voto poenali, quod in vindictam peccati fiat, et de hoc intelligendam esse sententiam communem nunc inter modernos, non tamen esse extendendam ad poenam medicinalem. Nam si quis voeat ingredi religionem, si talia peccata commiserit, non in vindictam, sed ut in religione vitet pericula et occasiones sic peccandi, videtur illud votum fieri sufficienter ex affectu ad religionem, saltem ut est aptum medium ad viatanda peccata, quod est optimum voti motivum. Unde tale votum videtur potius conditionale purum, quam proprie poenale, et non videtur fieri ex affectu cavendi obligationem, sed solum ex affectu cavendi peccata, et utendi convenienti remedio contra illa, solumque videtur pro tunc apponi conditio ad sumendum sufficientem experientiam necessitatis talis remedii; ideoque impleta conditione, satis voluntarium et consummatum relinquitur votum religionis ut remedii contra peccata, quod merito censendum est votum simpliciter religionis, ac subinde reservatum. Idemque censeo si actio poenalis et onerosa promittatur in gratiarum actionem pro actu virtutis, vel pro peccato evitando, ut si quis voeat peregrinari Compostellam, si a lapsu carnis tanto tempore conservetur, vel quid simile; hoc enim votum, impleta conditione, absolutum esse censeo ac reservatum, quia non est poenale, licet fortasse opus sit poenale, et ut tale promittatur, quia promittitur ex directo affectu, et cum plena determinatione pro tali eventu.

CAPUT XXIV.

DE VOTIS SUB DISJUNCTIONE FACTIS DE MATERIA RESERVATA ET NON RESERVATA.

1. *Votum factum sub disjunctione de materia reservata et non reservata, non esse reservatum.*—Contingit saepe vovere sub hac forma, Voveo peregrinari Hierosolymam, vel centum aureos in eleemosynam dare, seu, promitto peregrinari vel Romam, vel Lauretum. De hujusmodi ergo voto solet inquiri, an re-

servatum sit. In quo dubio breviter dicendum est, *re existente integra*, id est, non mutata voluntate voventis, nec facta determinatione ex parte materiae, votum non esse reservatum. Ita tenent communiter moderni Doctores, qui hoc attingunt. Ratio est, quia illud non est votum Romanum, simpliciter loquendo; ergo non comprehenditur sub reservatis. Item quia ille potest implere votum circa materiam non reservatam per regulam *In alternativis*, de Regul. Jur., in 6; ergo non est simpliciter obligatus ad materiam reservatam; ergo illa obligatio, quae immediate ex illo voto nascitur, simpliciter dispensari posset vel commutari in aliam determinatam, quae reservata non sit; vel etiam posset auferri pars illa materiae reservata, et alia sola relinqui; vel pars reservata posset in aliam non reservatam commutari, relinquendo votum disjunctum. Nam, supposita non reservatione voti, haec omnia cadunt sub eamdem potestatem, si causa subsit proportionata.

2. *An promittere castitatem, vel ordinari in sacris sub disjunctione, sit votum reservatum.*—Oportet autem ut altera, vel aliqua pars disjunctionis fuerit de materia non reservata; nam si fiat votum disjunctivum circa utramque materiam reservatam, ut, Voveo castitatem vel religionem, clarum est votum esse reservatum, quia necessario impleri debet in materia reservata; et ita totum illud aequivalet saltem voto determinato de minori parte disjunctivae, quod reservatum est. Sed quid de hoc voto, Voveo religionem, vel clericatum in sacris? Dico non esse reservatum, quia in eo habet etiam locum ratio facta. Marcus dubium esse posset de hoc voto, Promitto castitatem, aut ordinari in sacris; nam in illo quidquid eligatur, servanda est castitas; sed nihilominus non est votum reservatum, quia pars materiae quoad clericatum reservata non est, et licet illa eligatur, nondum est obligatio ad castitatem, donec cum effectu ordinatio fiat, et tunc obligatio ad castitatem oritur ex novo voto, non ex priori disjunctivo.

3. Dixi autem in assertione, *re existente integra*, quia si mutatio fiat, tunc limitatione seu distinctione opus est. Potest enim mutatio fieri per electionem voventis, ut si post primum votum emissum, voluntarie determinat suam obligationem ad alteram partem voti reservatam. Quod duobus modis fieri potest. Primo, per solum propositum exequendi votum in parte materiae reservatae, et quamdiu sistitur in solo proposito pertinente ad execu-

tionem voti non mutatur votum, nec obligatio ejus, quia propositum illud, juxta supra dicta, non inducit obligationem; unde et mutari potest sine speciali peccato, et non reddit votum minus dispensabile quam antea erat. Secundo, potest id fieri per absolutam voluntatem se obligandi ad partem materiae reservatam. Et tunc quasi novum votum emittitur, et contrahitur ac determinatur obligatio ex consensu partium, que et ideo mutari amplius non poterit arbitrio voventis, sed tenetur implere votum in parte, quam decrevit, ideoque jam illud votum est simpliciter religious, verbi gratia, ac subinde reservatum.

4. *An votum sub disjunctione in materia reservata sit reservatum.*—Alia mutatio potest contingere ex parte materiae, quia, verbi gratia, vovit quis religionem ingredi, vel talem eleemosynam facere, et postea factus est impotens ad eleemosynam; et tunc dubitari potest, an ille obligetur ad religionem determinate, et consequenter an illud votum sit reservatum. Respondeo, quoad obligationem, non esse dubium quin si, perseverante obligatione alternativa, altera pars facta est impossibilis, implenda sit obligatio in altera parte. Quia votum obligat ut impletur eo modo quo potest. Nihilominus tamen dico, votum non fieri reservatum, quia nunquam est votum determinatum talis materiae, et applicatio obligationis ad illam provenit ex solo facto, seu ex impossibilitate materiae, quae est per accidens, non ex vi vinculi.

5. *Objecio.*—*Solutio.*—Dices: etiam votum conditionatum est quasi disjunctum, et tamen impleta conditione obligat, ita ut sit reservatum; idem ergo erit in praesenti; vel e converso, si votum disjunctivum, facta determinatione ad alteram partem, non fit reservatum, nec conditionale fiet impleta conditione. Respondetur tamen negando consequiam utramque: nam votum, licet sub conditione fiat, non est disjunctivum, sed determinate est de tali materia, et conditio non ampliat nec variat materiam, sed suspendit consensum pro eo tempore pro quo non impletur; pro illo autem, in quo fuerit impleta conditio, consensus est consummatus et absolutus, et ita non per accidens, et praeter intentionem voventis fit illa determinatio et absolute obligatio, sed per se, et vi ipsius voti. In praesenti autem casu determinatio obligationis non est ex vi voti, sed per accidens, et quasi de facto potius quam ex natura obligationis, et ideo non est similis ratio.

CAPUT XXV.

DE POTESTATE DELEGATA AD DISPENSANDUM,
VEL COMMUTANDUM VOTA RESERVATA.

1. Constat ex hactenus dictis, potestatem ordinariam ad tollenda haec vota in solo Summo Pontifice esse post reservationem, saltem regulariter loquendo; nam dubitari possit an haec regula patiatur exceptionem, quod infra videbimus. Hinc ergo fit ut, seclusa delegatione seu commissione, nullus inferior possit illa vota mutare; nam haec est vis reservationis. At vero media delegatione, certum est posse hanc potestatem inferioribus committi, quia est delegabilis, ut constat, et ita habet Ecclesiae usus. Unde etiam constat posse delegari non tantum Episcopis, sed etiam inferioribus clericis, quia quoad hoc eadem est ratio de his votis quae de aliis. Imo dicunt aliqui, hanc delegationem non habere vim delegationis respectu Episcoporum, sed tantum respectu inferiorum; quia, eo ipso quod Episcopis conceditur respectu subditorum, incipit esse in eis ordinaria potestas; quia per illam concessionem tollitur reservatio, qua sublata, Episcopus potestate ordinaria talia vota commutare potest. Sed licet hoc esset verum, quando reservatio simpliciter tolleretur, vel perpetua concessio fieret Episcopali dignitati, tamen in his ordinariis concessionibus ac facultatibus id locum non habet, quia etiam respectu Episcoporum sunt tantum delegations, quia fit solum commissio temporalis, quae fit tantum personae, et quia non propriè tollitur reservatio, sed communicatur iurisdictio supra reservata. Itaque in hoc nulla est differentia, sed tales concessiones eodem modo intelligentiae sunt respectu Episcoporum ac reliquorum.

2. *An per concessionem generalem dispensandi in votis comprehendantur haec vota reservata.*—Solum ergo superest dubium, an per concessionem generalem dispensandi in votis, intelligantur haec vota commissa, vel oporteat speciale mentionem eorum facere. Ratio autem dubitandi esse potest, quia tale dubium solum cadere potest in delegationem ab ipso Pontifice factam; nam si Episcopus delegeat hanc potestatem, clarum est non comprehendere vota Pontificia, quia non potest delegare quod non habet: Pontifex autem potest; ergo, si generaliter concedit potestatem ad dispensandum in votis, intelligitur de

his omnibus quæ ipse potest dispensare; ergo etiam de reservatis.

3. *Resolutio negativa.* — Nihilominus resolutio communis est, sub hac generali concessione non venire vota reservata, argumento cap. *Episcopus*, de Pœnit. et remiss., in 6, ubi de casibus reservatis similis regula statuitur. Et fundatur in alia, quod sub generali concessione non veniunt specialia, Regula juris 81, in 6; et ita non obstat universalis concessio, etiam cum positiva distributione, quia illa est secundum jus intelligenda, et jure habet prædictam limitationem. Quæ videtur satis declarata, et ad hanc materiam applicata in Extravag. *Et si Dominici*, 2, de Pœnit. et remiss., ubi declaratur non concedi talium votorum commutationem, nisi speciali causa, et certa scientia Papæ.

4. *Quorundam limitatio.* — *Votum Hierosolymitanum reservatum est, ut alia que Pontifici reservantur.* — Quidam vero restringunt hanc regulam ad vota castitatis et religionis. Nam vota peregrinationum putant comprehendendi sub generali concessione. Ita sentit Soto, lib. 7, q. 4, art. 3, ubi in fine corporis ait votum Hierosolymitanum debere expresse excipi, ut intelligatur non concessum. Et sequitur Emmann. Rod., in Sum., 2 p., cap. 97, n. 1, in fine; et insinuat Henrie, lib. 7 de Indul., cap. 3, n. 6, lit. A; approbat Sanc., lib. 8, disp. 9, de Matrim., n. 2. Qui auctores nullam probationem adducunt, nisi proprium arbitrium, quia vota peregrinationum non sunt tanti momenti, sicut alia duo, vel quia eorum reservatio non est tam antiqua. Sed hoc pendet ex alia quæstione, an illa tria vota peregrinationum sint vere ac proprie reservata, neene. Ego autem suppono esse ita reservata, ut Episcopi per ordinariam potestatem jam non possint in eis dispensare, vel illa mutare, quod infra videbimus. Hoc autem supposito, non possum illi sententiae adhædere, sed potius existimo etiam in illis esse verum, nisi exprimantur, non intelligi concessa in universali clausula. Probatur, quia sunt simpliciter reservata; ergo in eis succedit regula juris, et dictum cap. *Si Episcopus*. Probatur consequentia, quia differentia secundum magis et minus, vel secundum antiquitatem reservationis, non facit exceptionem in illa regula. Nam etiam inter peccata reservata quædam sunt longe graviora et antiquiora aliis, et nihilominus quoad hoc ut reservata non comprehendantur sub generali concessione, omnia sunt paria; ergo idem dicendum

est in votis, supposita vera reservatione; nam est eadem ratio, quia ex vi reservationis obtinent specialitatem, ratione cuius non comprehenduntur in clausula generali.

5. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices: etiam inter casus reservatos, quidam sunt magis reservati quam alii, ut casus Bullæ Cœnae. Respondeo, ad hoc ut non comprehendantur sub clausula generali absolvendi ab omnibus peccatis, omnes casus reservatos esse æquales; sed quosdam habere majorem specialitatem in hoc, ut etiam in generali clausula concedente casus reservatos non comprehendantur, de qua specialitate non judicatur ex materia vel antiquitate, sed ex usu, vel declaratione Pontificum; ergo in praesenti vota reservata convenire debent, saltem in prima regula, ut sub generali clausula non comprehendantur. In alio vero nullum illorum habet dictam specialitatem, quia nullibi declarata est, nec usu introducta; unde si concedantur vota reservata absolute, et sine alia declaratione, vel exceptione, sine dubio comprehendantur etiam votum castitatis et religionis; ergo illa limitatio valde voluntaria est, et ideo non auderem illam ad praxim applicare.

6. *Confirmatio.* — Et confirmatur primo, quia non est credibile Pontificem per sola generalia verba concedere privatis personis quod negat Episcopis. Confirmatur secundo, quia secundum communem usum, quando vult illa concedere, exprimit illa. Denique hoc videtur convinci ex d. Extravagant. *Et si dominici*, 2; nam ibi numerantur illa quinque vota, et auditur ut nemo audeat illa commutare, nisi ex speciali licentia, et certa scientia nostra; ergo statuit Papa ut omnia sint specialia, et non comprehendantur sub generali clausula; imo declarat Papa, ut de tali licentia tunc constare censeatur: *Cum in signatura nostra desuper manu nostra scriptum, aut in litteris nostris expressum fuerit*, etc.

7. *Advertendum.* — Nihilominus tamen negandum non est vota peregrinationum intelligi concessa, quando Papaæ omnia concedit, et excipit solum vota castitatis et religionis; nam exceptio illa firmat concessionem quoad alia, quæ sine dubio sunt minora. Aliquando vero excipitur etiam expresse votum Hierosolymitanum, et tacentur alia, ut in Bullis Cruciatæ excipiuntur vota castitatis, religionis, et Hierosolymitanum, et tunc exceptio firmat concessionem quoad reliqua vota peregrinationum, quia sine dubio minora sunt, et facilis conceduntur; semper tanè oportet ut aliquo

sufficienti signo indicetur concessio. Recte autem admonet Soto supra, quod, licet excipiantur votum Hierosolymitanum, et taceantur votum castitatis et religionis (ut de quadam Bulla Sancti Antonii ipse ibi refert, et de Bulla S. Trinitatis idem circumfertur), nihilominus illa vota non censentur concessa sub tali concessione, sed vel supponuntur excepta jure antiquissimo, vel certe, excepto inferiori, censentur excepta majora, et ad summum esse comprehensa minora. Et juxta hæc judicandum est de similibus formulis delegandi hanc potestatem, quæ ponderandæ sunt, et cum illa Extravagant. Sixti III conferendæ, ut secundum illam limitentur vel extendantur.

8. *An censeatur concessum votum religionis non expressum in concessione, cum conceduntur omnia vota, etiam castitatis.* — *Resolutio negativa.* — Solum posset quis dubitare, si concedantur omnia vota, etiam castitatis, tacito religionis, vel e converso, quid dicendum sit. Respondeo imprimis talem concessionem non esse in usu in ordinariis jubilæis, et Bullis Cruciatæ, et confraternitatum aut religionum, et ideo fortasse de illo casu in speciali nihil dicitur ab auctoribus. Illo tamè posito, dico concessionem esse intelligendam ut sonat, ita ut inter illa duo vota intelligatur concessum quod exprimitur, et non concessum quod tacetur, quia reputantur fere æqualia, et ideo ex concessione non possumus colligere aliud esse etiam concessum, tum quia a diversis non fit illatio; tum quia majus est concedere utrumque quam unum. Unde Pontifex, exprimendo unum et facendo aliud, indicavit velle se facere aliquam speciale gratiam, sed non omnem quam potest.

9. At vero majus dubium est, si concedantur omnia vota, et excipiatur votum castitatis, an censeatur concessum votum religionis, vel e converso. Quæ forma etiam non est in usu, sed quoties unum horum excipitur, solet excipi aliud. Posito tamè illo casu, videri potest res dubia; nam hinc appareat sub uno debere intelligi comprehendens aliud, quia quasi ejusdem rationis reputantur. Item quia quodcumque illorum tam grave est et tam reservatum, ut non intelligatur concedi per viam argumentationis, nisi exprimatur, quia potest unius exceptio exprimi, vel casu, vel aliqua alia occasione, et ideo non satis constat aliud esse concessum, cum æque grave existimetur.

10. *Objectio.* — In contrarium vero est, quia ibi habet locum regula, quod exceptio firmat

regulam in contrarium, quoad omnia quæ sub tali exceptione non continentur; hic autem nulla est ratio ob quam votum castitatis sub voto religionis comprehendatur, cum sint diversa, et se habeant sicut excedens et excessum, ita ut non licet ab uno ad aliud quasi a minori argumentari. Quin potius excipiendo unum, videtur Pontifex alterius gratiam concedere. Denique explicatur exemplo relato a Glossa supra citata, in Extravagan. 1, de Pœnit. et remiss., verb. *Confitebuntur*, quæ ait, Bonifacium VIII declarasse, per indulgentiam plenissimam anni sancti tolli omnia vota, excepto Hierosolymitano, et ingressu religionis; ibi enim non esse exceptum votum castitatis indicat illa Glossa, et expressius declaravit Vivald., 3 p. Candelab., c. 14, n. 19; est que probabile propter rationem factam, et quia privilegia non sunt restringenda, sed amplianda. In illo autem exemplo (de cuius veritate, quæ ad factum pertinet, nunc non tractamus) potest majus dubium ingerere, quomodo excipiendo votum Hierosolymitanum, non excipiatur a fortiori votum castitatis, juxta ea quæ in principio dicebamus. Sed dici potest vel ex adjectione speciali voti religionis indicatum esse, noluisse Papam excipere utrumque, vel certe ibi esse sermonem de voto in subsidium terræ sanctæ, quod in hac reservatione solet esse magis privilegium quam votum castitatis, ut videbimus.

CAPUT XXVI.

U TRUM EPISCOPI, VEL QUI HABENT A PONTIFICE FACULTATEM GENERALEM COMMUTANDI VOTA, POSSINT IN ALIQUIBUS CASIBUS COMMUTARE VOTA RESERVATA?

1. *Sensus difficultatis.* — Quamvis prædicta quinque vota sint Papæ reservata veluti per generalem regulam, adhuc superest explicandum an in aliquibus casibus illa regula patiatur aliquam exceptionem, quod dubium prins circa Episcopos tractabimus, et deinde circa inferiores, qui utuntur generali facultate delegata a Papa. Dico autem, *generali*, quia si in speciali sint commissa vota reservata, nulla superest dubitandi ratio de potestate, nec illa est proprie exceptio, quia jam intervenit formaliter (ut sic dicam) auctoritas Papæ. Præterea advero, in hoc dubio solum esse sermonem de votis, quæ vere et proprie sunt reservata, et de propria dispensatione, vel commutatione eorum. Nam si ex parte votorum